

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/548/2015
Identifikačné číslo spisu: 5399899930
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:5399899930.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Franciscyho a sudkýň JUDr. Daniely Sučanskej a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci navrhovateľa Y. N., bývajúceho v K., zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s.r.o. so sídlom v Čadci, Potočná č. 2835/1A, IČO: 36866849, proti odporcom 1/ F. N., bývajúcej v K., 2/ H. N., bývajúcemu v K., zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Chlapík, s.r.o. so sídlom v Žiline, Sládkovičova č. 167/13, IČO: 47232072, 3/ S. Y., bývajúcej v K., o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 10 C 191/1999, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. apríla 2015 sp. zn. 7 Co 84/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Čadca rozsudkom z 3. decembra 2014 č.k. 10 C 191/1999-777: a/ zrušil podielové spoluvlastníctvo navrhovateľa a odporcov 1/ a 2/ k nehnuteľnosti v katastrálnom území K. zapísanej na liste vlastníctva č. XXX ako parcela č. XX - zastavané plochy a nádvoría vo výmere XXX m² (ďalej len „pozemok“), b/ zrušil podielové spoluvlastníctvo navrhovateľa a odporcov 1/ až 3/ k nehnuteľnosti v katastrálnom území K. zapísanej na liste vlastníctva č. XXX ako rodinný dom súpisné č. XXX na parcele č. XX (ďalej len „rodinný dom“), c/ pozemok a rodinný dom prikázal do výlučného vlastníctva navrhovateľa, d/ navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť do 30 dní odporcom 1/ a 2/ dní náhradu za ich spoluvlastnícke podiely k rodinnému domu po 750 €, e/ navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť do 30 dní náhradu za spoluvlastnícke podiely k pozemku odporkyňi 1/ vo výške 1 013 €, odporcovi 2/ vo výške 4 935 € a odporkyňi 3/ vo výške 127 €, f/ konštatoval, že o náhrade trov konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti tohto rozsudku. Vychádzal z toho, že po rozhodnutí jedného zo spoluvlastníkov nezotrvať naďalej v spoluvlastníckom vzťahu nedošlo medzi nimi k dohode o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, preto o ňom treba rozhodnúť v občianskom súdnom konaní (§ 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka). So zreteľom na výsledky vykonaného dokazovania dospel k záveru, že pozemok nie je reálne deliteľný; ak by bol rozdelený podľa návrhu odporcu 2/ (t.j. podľa výšky

spoluvlastníckych podielov), došlo by k jeho znehodnoteniu a jeho oddelené časti by nemohli slúžiť stanovenému účelu. Deliteľný nie je ani rodinný dom. Vzhľadom na to, že reálne rozdelenie nehnuteľností nebolo dobre možné, pristúpil k vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva prikázaním vecí do výlučného vlastníctva jedného zo spoluvlastníkov. Vzal pri tom na zreteľ, že odporcovia 1/ a 3/ nemali záujem o nehnuteľnosti a ani ich neužívali. V čase začatia konania patrili navrhovateľovi aj odporcovi 2/ na pozemku rovnaké podiely (6/24). Odporca 2/ nadobudol v priebehu konania od niekdajších spoluvlastníkov a účastníkov konania (pôvodne označených ako odporcovia 2/ až 9/) aj ďalšie spoluvlastnícke podiely. Počas celého konania odporca 2/ žiadal prikázať do svojho výlučného vlastníctva časť pozemku za účelom jej využitia ako prístupovej cesty k iným jeho nehnuteľnostiam; jeho tvrdenie, že k rodinnému domu ho viaže puto a spomienky, považoval však prvostupňový súd za účelové, lebo rodinný dom nežiadal prikázať do svojho výlučného vlastníctva. Navyše, odporca 2/ si sám znemožnil prístup k iným jeho nehnuteľnostiam tým, ako pri výstavbe situoval svoju garáž. Z týchto dôvodov súd prvého stupňa zrušil a vyporiadal podielové spoluvlastníctvo k pozemku a rodinnému domu tak, že ich prikázal do výlučného vlastníctva navrhovateľa, ktorému uložil povinnosť vyplatiť odporcom náhradu za ich spoluvlastnícke podiely vo výškach zohľadňujúcich všeobecnú cenu uvedenú v znaleckom posudku (rodinný dom bol ocenený na 3 000 € a pozemok na 10,87 €/m²). O trovách konania rozhodol v zmysle § 151 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 15. apríla 2015 sp. zn. 7 Co 84/2015 odvolaním odporcu 2/ napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že a/ zrušil podielové spoluvlastníctvo účastníkov konania k pozemku a rodinnému domu, b/ pozemok a rodinný dom prikázal do výlučného vlastníctva odporcu 2/, c/ odporcovi 2/ uložil povinnosť zaplatiť do 15 dní náhradu za spoluvlastnícke podiely takto: navrhovateľovi vo výške 3 525 €, odporkyňi 1/ vo výške 1 762,50 € a odporkyňi 3/ vo výške 126,56 €. V odôvodnení rozsudku odvolací súd konštatoval, že v čase jeho rozhodovania je rodinný dom v podielovom spoluvlastníctve navrhovateľa v podiele 6/12 a odporcov 1/ a 2/ v podieloch po 3/12 a pozemok je predmetom podielového spoluvlastníctva navrhovateľa v podiele 6/24, odporkyne 1/ v podiele 3/24, odporcu 2/ v podieloch 4/64, 1/4, 3/24, 4/64, 7/64 (spolu 34/64) a odporkyne 3/ v podiele 1/64. Aj odvolací súd dospel k záveru, že vzhľadom na pretrvávajúce nezhody spoluvlastníkov o spôsobe užívania dotknutých nehnuteľností je dôvodný návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva rozhodnutím súdu. Poukázal na § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka a konštatoval, že toto ustanovenie uprednostňuje rozdelenie vecí medzi spoluvlastníkov. Hodnotiac výsledky vykonaného dokazovania zhodne s prvostupňovým súdom dospel k záveru, že vyporiadanie podielového spoluvlastníctva účastníkov konania rozdelením pozemku a rodinného domu neprichádza do úvahy. V súvislosti s tým konkretizoval, že rodinný dom nie je podľa súdneho znalca reálne deliteľný a pozemok, ktorý sa nachádza v zastavanom území obce, je účelovo spätý s rodinným domom. Za „dobre možné“ nepovažoval odvolací súd ani prikázanie novovytvorenej parcely (podľa návrhu súdneho znalca malo ísť o parcelu č. XX/X - zastavané plochy vo výmere XXX m²) do výlučného vlastníctva odporcu 2/ za účelom zabezpečenia prístupovej cesty. Výsledky vykonaného dokazovania viedli aj odvolací súd k záveru, podľa ktorého účelu ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka bude najviac zodpovedať prikázanie pozemku a rodinného domu do výlučného vlastníctva jedného z účastníkov konania. Aj keď predmetné konanie začalo na návrh navrhovateľa, ktorý mal záujem o obe nehnuteľnosti, bolo potrebné zohľadniť, že odporca 2/ v priebehu konania zotrval na svojej požiadavke, aby pozemok bol prikázaný do jeho vlastníctva, prípadne aby do jeho výlučného vlastníctva bola prikázaná časť pozemku zodpovedajúca výmere jeho spoluvlastníckeho podielu. Jeho skutočný záujem o pozemok vyjadruje aj to, že v priebehu konania odkupoval spoluvlastnícke podiely od ďalších spoluvlastníkov a že prejavoval záujem využívať časť pozemku za účelom prístupu k jeho susediacim nehnuteľnostiam. V priebehu odvolacieho konania odporca 2/ žiadal, aby pozemok aj rodinný dom boli v celosti prikázané do jeho výlučného vlastníctva za primeranú náhradu. Pokiaľ navrhovateľ svoj návrh odôvodňoval tým, že v budúcnosti bude pozemok využitý za účelom výstavby domu jeho slobodného syna, odporca 2/ možnosti využívania pozemku do budúcnosti vysvetľoval svojím zámerom vytvoriť spolu s inými nehnuteľnosťami jeden funkčný celok; argumentoval aj tým, pozemok má v čase vyporiadania spoluvlastníctva väčšiu hodnotu ako rodinný dom. Podľa názoru odvolacieho súdu sa tvrdenia navrhovateľa o reálnom využití pozemku javia ako abstraktné, lebo nie je zrejmé, či a kedy uzavrie jeho syn manželstvo a či bude v obci bývať. Pri rozhodovaní vzal na zreteľ aj tú skutočnosť, že na

spoluvlastnícky podiel navrhovateľa k rodinnému domu a pozemku je zriadené exekučné záložné právo. Doplnením dokazovania v odvolacom konaní zistil, že proti navrhovateľovi ako povinnému sa vedú exekučné konania na vymoženie pohľadávok vo výške 2 344,68 € a vo výške 1 561,07 €. Odvolací súd po zohľadnení tejto skutočnosti konštatoval, že ak by pozemok a rodinný dom boli prikázané do výlučného vlastníctva navrhovateľa, nastal by stav umožňujúci realizáciu exekučného záložného práva predajom týchto nehnuteľností. Odporca 2/ odvolaciemu súdu deklaroval potvrdením banky, že na svojom účte má k 8. aprílu 2015 vlastné finančné prostriedky vo výške 7 129 €, ktorými môže spoluvlastníkom vyplatiť náhrady za vyporiadanie spoluvlastníckych podielov. Na druhej strane navrhovateľ súdu predložil (len) čestné vyhlásenie svojho otca, že má sumu 5 812 € určenú na výplatu určenú zvyšným podielovým spoluvlastníkom. Odvolací súd, hodnotiac všetky uvedené skutkové okolnosti, dospel k záveru, že zmyslu a účelu ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka bude najviac zodpovedať riešenie, pri ktorom pozemok aj rodinný dom budú prikázané do výlučného vlastníctva odporcu 2/. Pri prijímaní tohto záveru prihliadol na možnosti využitia oboch nehnuteľností odporcom 2/ a zohľadnil schátranie rodinného domu v dôsledku nedostatočnej údržby a starostlivosti. Svoju úvahu založil tiež na porovnaní cien pozemku a rodinného domu v čase vyhlásenia rozsudku. Prihliadol tiež na to, že navrhovateľ iba do budúcnosti a bez reálneho základu uvažuje, akým spôsobom by mohol byť pozemok využitý. Napokon vzal na zreteľ exekučné záložné právo, prípadným realizovaním ktorého by vlastníctvo nehnuteľností mohla nadobudnúť aj tretia osoba, čím by sa mohol zmarit' zmysel a význam predmetného súdneho konania. V ďalšom poukázal na to, že v priebehu odvolacieho konania sa účastníci zhodli na tom, že všeobecná hodnota rodinného domu je 3 000 € a pozemku 8 100 €. Na tom základe odvolací súd rozhodol o povinnosti odporcu 2/ zaplatiť primeranú náhradu za spoluvlastnícke podiely navrhovateľovi vo výške 3 525 € (2 025 € + 1 500 €), odporkyni 1/ vo výške 1 762,50 € (1 012,50 € + 750 €) a odporkyni 3/ vo výške 126,56 €. Z týchto dôvodov rozsudok súdu prvého stupňa zmenil podľa § 220 O.s.p. s tým, že o trovách prvostupňového aj odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (§ 224 ods. 4 O.s.p.).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ. Podľa jeho názoru je napadnuté rozhodnutie nesprávne, nezákonné a nespravodlivé. Poukázal na to, že odporca 2/ až do odvolacieho pojednávania deklaroval, že nemá záujem o predmetné nehnuteľnosti ako celok a že mu ide len o to, aby na pozemku zriadil prístupovú cestu k iným nehnuteľnostiam. Až na odvolacom pojednávaní sa „evidentne s nevôľou“ vyjadril, že by „to zobral“. Podľa názoru dovolateľa teda odporca 2/ nemá úprimný záujem o predmet sporu, ktorý akcentoval odvolací súd. Na tom nič nemení skutočnosť, že odporca 2/ v priebehu konania skupoval podiely ďalších spoluvlastníkov. Súd prvého stupňa správne uviedol, že tvrdenia odporcu o citovom vzťahu k rodinnému domu sú len čisto účelové. Odporca 2/, rovnako spoluvlastník, sa o rodinný dom náležite nestaral, pričom jeho účasť na schátraní stavby je oveľa vyššia. Pre odporcu 2/ je to rodičovský dom, v ktorom sa narodil v roku 1941, pre navrhovateľa dom, ktorý zdedil v roku 1995. Dovolateľ v ďalšom spochybnil správnosť úvahy odvolacieho súdu vedúcu k uprednostneniu záujmu odporcu 2/ (využiť pozemok za účelom zriadenia prístupovej cesty), ktorý je podľa jeho vyjadrenia dôchodcom vo vysokom veku „nie zdravotne celkom v poriadku“, pred záujmom navrhovateľovho mladého syna (ktorého zámerom je zbúrať starý a schátralý rodinný dom a na jeho mieste si postaviť nový). Dovolateľ sa vyjadril aj k prebiehajúcim exekučným konaniam; uviedol, že je v kontakte so súdnym exekútorom a svoje podlžnosti postupne spláca. Nie je preto dôvod realizovať záložné exekučné právo predajom nehnuteľností. Uzavrel, že odvolací súd jednoznačne nesprávne posúdil všetky skutkové zistenia v prospech neúčelnejšieho využitia dotknutých nehnuteľností odporcom 2/. Jeho rozhodnutie je preto „absurdné a nesprávne“. Z týchto dôvodov žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporca 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že ďalší odporcovia prejavili v konaní súhlas s tým, aby pozemok a rodinný dom nadobudol navrhovateľ. Nič mu teda nebránilo, aby od nich v priebehu 15 rokov trvajúceho sporu mimosúdne nadobudol ich spoluvlastnícke podiely. Navrhovateľ tak ale nepostupoval. Odporca 2/ odkúpil v priebehu konania spoluvlastnícke podiely na pozemku od ďalších spoluvlastníkov preto, lebo už nechceli byť účastníkmi tohto súdneho konania a navrhovateľ im patriace podiely od nich neodkúpil. Navrhovateľov syn, ktorý si údajne chce prikázaním nehnuteľností do vlastníctva navrhovateľa vyriešiť otázku bývania, mal v čase začatia konania len 10 rokov. Dôvodom

pasívneho prístupu navrhovateľa k usporiadaniu spoluvlastníckych vzťahov je jeho dlhoročná insolventnosť a nezamestnanosť. Navrhovateľ, na rozdiel od odporcu 2/, nepreukázal súdu, že reálne už má vlastné finančné prostriedky na zaplatenie náhrady ostatným spoluvlastníkom. Odporca 2/ v závere vyjadrenia k dovolaniu poznamenal, že po právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu bol (už ako dlžník navrhovateľa v zmysle právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu) súdnym exekútorom vyzvaný na zaplatenie exekučnej pohľadávky, konal v súlade s jeho výzvou, v dôsledku čoho došlo k výmazu exekučného záložného práva k predmetným nehnuteľnostiam. Vzhľadom na to, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na dostatočných skutkových podkladoch a ich správnom právnom posúdení, odporca 2/ žiadal dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

Odporkyne 1/ a 3/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozsudku, proti ktorému je dovolanie procesne prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolaniu nemožno vyhovieť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 ods. 1 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Navrhovateľ v úvodnej časti svojho dovolania vo všeobecnej rovine spomenul všetky tri dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p., nevysvetlil ale bližšie, ktoré (ktorý) z nich a konkrétne na akom základe uplatňuje v preskúmvanej veci.

1. Pre prípad navrhovateľovho presvedčenia, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 ods. 1 O.s.p., dovolací súd uvádza, že o vadu konania podľa tohto ustanovenia ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Z dovolania nevyplýva, že by navrhovateľ - okrem samotnej formálnej zmienky o procesnej vade konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. - aj fakticky (z hľadiska obsahového) namietal, že v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v tomto ustanovení. Existencia procesnej vady takejto povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo.

2. Pokiaľ dovolateľ zastával názor, že v konaní došlo k „inej“ vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že „inou“ vadou sa rozumie také porušenie procesných predpisov, ktoré mohlo mať vplyv na výrok napadnutého rozhodnutia. Ide tu o porušenie procesných práv účastníka, ktoré nemožno podriaďiť pod § 237 ods. 1 O.s.p., ale ich dôsledok sa mohol prejavíť na výsledku konania, ktorý je formulovaný vo výroku meritórneho súdneho rozhodnutia.

„Iná procesná vada“ nebola navrhovateľom v dovolaní konkretizovaná (z hľadiska obsahového vymedzenia ani namietaná) a v priebehu dovolacieho konania nevyšla ani najavo.

3. Z obsahu dovolania zreteľne vyplýva, že dovolateľ - tak po stránke formálnej, ako aj materiálnej - namieta to, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

3.1. V danom prípade išlo o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva účastníkov konania. Z povahy podielového spoluvlastníctva ako spoločenstva vlastníckych práv viacerých osôb založeného na zásade dobrovoľnosti vyplýva, že ak nedôjde medzi nimi k dohode, ktorýkoľvek zo spoluvlastníkov môže kedykoľvek požiadať súd o zrušenie spoluvlastníctva a jeho vyporiadanie. Toto právo vyplýva zo zásady, že nikto nemôže byť spravodlivo nútený, aby zotrval v spoluvlastníckom vzťahu, ak mu to z nejakého dôvodu nevyhovuje.

Ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť a na násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov (§ 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

3.2. V prejednávanej veci dovolací súd preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu (§ 242 ods. 2 písm. d/ O.s.p.), osobitnú pozornosť pri tom ale venoval otázkam, ktoré zostali medzi účastníkmi sporné. Vychádzal z toho, že účastníkmi nebolo spochybnované, že v danom prípade boli splnené všetky predpoklady pre zrušenie podielového spoluvlastníctva autoritatívnym rozhodnutím súdu. Nesporné bolo tiež, že rozdelenie rodinného domu bolo technicky a právne nemožné a rozdelenie pozemku „nebolo dobre možné“. Z vyjadrení navrhovateľa aj odporcu 2/ možno usudzovať, že obaja zastávali zhodný názor, podľa ktorého jediným riešením je zrušenie podielového spoluvlastníctva a jeho vyporiadanie prikázaním rodinného domu a pozemku do výlučného vlastníctva jedného z nich s tým, že „ustupujúcim“ spoluvlastníkom bude za ich spoluvlastnícke podiely vyplatená primeraná náhrada. Otázka, aká je všeobecná cena dotknutých nehnuteľností, nebola medzi nimi sporná.

3.3. V nadväznosti na vyššie uvedené bolo v dovolacom konaní potrebné posúdiť, či je správne právne posúdenie odvolacieho súdu, na podklade ktorého rozhodol o prikázaní rodinného domu a pozemku do výlučného vlastníctva odporcu 2/ (s povinnosťou vyplatiť ostatných spoluvlastníkov).

Pre rozhodnutie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva súdom prikázaním veci niektorému (niektorým) z podielových spoluvlastníkov za primeranú náhradu, sú v § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka zakotvené tri kritériá, a to veľkosť spoluvlastníckych podielov, účelné využitie veci a prípadné násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Závery súdu o veľkosti spoluvlastníckych podielov, o tom, kto môže predmet spoluvlastníctva po jeho vyporiadaní využiť účelnejšie, prípadne o násilnom správaní podielového spoluvlastníka, sú závermi skutkovými, a nie právnymi. V tomto smere prichádzajú do úvahy právne závery len vo vzťahu k hodnoteniu významu jednotlivých kritérií a ich porovnania s inými. Otázka, komu bude vec prikázaná, záleží na úvahe súdu. Dovolací súd môže úvahy prvostupňového alebo odvolacieho súdu spochybníť len ak sú zjavne neprimerané.

V konaní o návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva súd pri úvahe, komu zo spoluvlastníkov prikáže vec za primeranú náhradu, neberie na zreteľ samostatne iba niektoré z hľadísk výslovne uvedených v § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka (veľkosť spoluvlastníckych podielov účelné využitie veci, násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom) ani spoločne

iba tieto zákonom výslovne označené hľadiská, ale vždy komplexne celý široký súbor relevantných skutočností, ktorý nie je vyčerpaný iba hľadiskami priamo vymenovanými v tomto ustanovení zákona (porovnaj R 37/2012).

Ak odvolací súd v prejednávanej veci za rozhodujúce považoval kritérium účelného využitia veci a pri svojich úvahách prihliadol na výšku spoluvlastníckeho podielu odporcu 2/ na pozemku, ako aj skutočnosť, že pozemok hodnotovo prevyšuje rodinný dom, a odporca 2/ chce využiť nehnuteľnosti pre svoju potrebu, pričom má dostatok vlastných finančných prostriedkov, ktoré môže použiť na výplatu náhrad za podiely zvyšných spoluvlastníkov, rešpektoval kritériá vyplývajúce buď priamo z § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka, alebo nepriamo z účelu a zmyslu tohto ustanovenia. Vzhľadom na to, že odvolací súd svoje rozhodnutie aj náležite odôvodnil, jeho záveru nemožno nič vytknúť. Najvyšší súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolací súd správne aplikoval relevantné zákonné ustanovenia a jeho záver, na ktorom spočíva napadnuté rozhodnutie, je v súlade s výsledkami vykonaného dokazovania a ich právnym vyhodnotením.

3.4. Dovolací súd nad rámec uvedeného poznamenáva, že z hľadiska § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka majú primárny význam záujmy samotných účastníkov daného právneho vzťahu, lebo bezprostredne ich právneho postavenia sa týka konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Nezanedbateľnou skutočnosťou je pri tom aj to, že účastník, ktorý účelné využitie veci vyvodzuje z možností jej využitia niektorým členom svojej rodiny, mal možnosť ešte pred rozhodnutím súdu previesť na neho svoj spoluvlastnícky podiel. V rámci úvah, kto zo spoluvlastníkov by účelnejšie využíval predmet sporu, treba preto uprednostniť využitie priamo podielovým spoluvlastníkom (v danom prípade odporcom 2/) pred využitím osobou blízkou účastníkovi konania (synom navrhovateľa).

Medzi ďalšie, v ustanovení § 142 ods. 1 O.s.p. priamo neuvedené okolnosti významné pre vyporiadanie podielového spoluvlastníctva prikázaním veci do výlučného vlastníctva jedného zo spoluvlastníkov, treba zaradiť aj schopnosť jednotlivých, navzájom si konkurujúcich, spoluvlastníkov zaplatiť ostatným spoluvlastníkom primeranú náhradu. V danom prípade sa odvolací súd touto otázkou zaoberal a svoje úvahy náležite vysvetlil. Pokiaľ dospel k záveru, že toto hľadisko favorizuje odporcu 2/, bol jeho záver primeraný skutkovým zisteniam súdov, ktoré vyplývajú zo spisu.

Dovolací súd považuje za správne aj záverečné zhrnutie odvolacieho súdu, že pre prikázanie nehnuteľností odporcovi 2/ bolo daných viac hľadísk relevantných podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ako pre prikázanie nehnuteľností navrhovateľovi.

3.5. Z dôvodov vyššie uvedených dovolací súd uzatvára, že navrhovateľ nedôvodne odvolaciemu súdu vytýka nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

4. Vzhľadom na to, že v danom prípade nevyšla najavo opodstatnenosť uplatnenia dovolacích dôvodov (§ 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p.), najvyšší súd dovolanie navrhovateľa zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p.

5. O trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa. Najvyšší súd o trovách dovolacieho konania nerozhodol z týchto dôvodov:

V zmysle § 151 ods. 3 O.s.p. v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane s tým, že lehota troch pracovných dní plynie od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Na obsah a účel ustanovenia § 151 ods. 3 O.s.p. nadväzuje § 224 ods. 4 O.s.p., podľa ktorého ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3, o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého

stupňa (§ 224 ods. 4 O.s.p.).

V danej veci prvostupňový súd vo výrokovej časti svojho rozhodnutia uviedol, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.). Ani odvolací súd nerozhodol o trovách konania. O trovách prvostupňového a odvolacieho konania nebolo teda dosiaľ rozhodnuté. Najvyšší súd v takom prípade konštantne zastáva názor, že ak dovolací súd rozhoduje o dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 a § 224 ods. 4 O.s.p., o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (vid' obdobne napríklad sp. zn. 3 Cdo 188/2013, 3 Cdo 208/2014, 3 Cdo 506/2014, 3 Cdo 180/2015, 3 Cdo 470/2015, 3 Cdo 898/2015).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.